

Mari Rantanen ps ym.

Lakialoite laiksi kokoontumislain 9 ja 26 §:n muuttamisesta

Eduskunnalle

ALOITTEEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Aloitteessa esitetään muutettavaksi kokoontumislakia (530/1999) siten, että yleisen kokouksen järjestäminen ajoradalla tai raitiotiellä kielletään. Muutoksilla pyritään varmistamaan yleisiin kokouksiin osallistuvien turvallisuus sekä ehkäisemään yleisistä kokouksista aiheutuvaa huomattavaa haittaa ympäristölle ja liikenteelle.

PERUSTELUT

Suomessa kokoontumislaki oikeuttaa ihmiset järjestämään yleisiä kokouksia perustuslaillisen kokoontumisvapauden käyttämiseksi. Tyypillisesti yleiset kokoukset ovat mielenosoituksia. Viime vuosina mielenosoituksissa on yleistynyt mielenosoittajien tapa sijoittautua tarkoituksellisesti ajoneuvoliikenteelle tarkoitetulle ajoradalle häiriön aiheuttamiseksi.

Perustuslaki takaa jokaiselle mielenosoitusosoikeuden lupaa hankkimatta, mutta kokoontumisvapauden tarkempia säännöksiä annetaan kokoontumislaisissa. Mielenosoitusosoikeus ei ole absoluuttinen: jo kokoontumislain 3 §:n tilaisuuden järjestämisen yleisten periaatteiden mukaan ”tällaista tilaisuutta järjestettäessä on huolehdittava siitä, ettei kokoontumisesta aiheudu huomattavaa haittaa ympäristölle”.

Poliisilla on kokoontumislain 15 §:n mukaan oikeus kieltää yleisötilaisuuden järjestäminen, jos esimerkiksi ”3) tilaisuuden järjestäminen aiheuttaa vaaraa terveydelle tai vahinkoa omaisuudelle; tai 4) tilaisuuden järjestäminen aiheuttaa huomattavaa haittaa sivullisille tai ympäristölle”.

Eduskunnan oikeusasiamies on ratkaisuihissaan EOAK/4678/2021 ja EOAK/6793/2021 todennut, että poliisi ei ole ajoradalla järjestettyjä mielenosoituksia hajottaessaan rikkonut perustuslakia, kokoontumislakia tai poliisilakia.

Ajoradalle tai raitiotielle sijoittautuminen lähtökohtaisesti vaarantaa mielenosoituksiin osallistujien turvallisuuden ja aiheuttaa haittaa esimerkiksi hälytysajoneuvojen kululle sekä muille ajoratojen ja raitiotieiden käyttäjille. Laki jättää mahdollisuuden järjestää mielenosoituksia kaduilla, joilla ei liikennöidä ajoneuvoilla tai raitiotievaunuilla.

Lakialoite LA 85/2022 vp

Aloitteessa esitetään oikeustilan selventämiseksi ja mielenosoitusten järjestämisen ajoradalla tai raitiotiellä yksiselitteisesti kieltämiseksi tarvittavat muutokset kokoontumislakiin.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta hyväksyy seuraavan lakiehdotuksen:

Laki

kokoontumislain 9 ja 26 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kokoontumislain (530/1999) 9 ja 26 §, sellaisena kuin niistä on 26 § laissa 1007/2004, seuraavasti:

9 §

Yleiset kokouspaikat

Yleisen kokouksen saa järjestää ulkona yleisellä torilla, aukiolla, katualueella tai muussa sellaisessa kokoustarkoitukseen soveltuvassa yleisessä paikassa ilman omistajan tai haltijan lupaa. Omistaja tai haltija voi rajoittaa tällaisen paikan käyttämistä kokoustarkoitukseen, jos kokouksen järjestämisestä on odotettavissa kohtuutonta haittaa omistajalle, haltijalle tai ympäristölle. Yleisen kokouksen järjestäminen ajoradalla tai raitiotiellä on kielletty.

26 §

Kokoontumisrikkomus

Joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta

- 1) laiminlyö 7 §:n 1 momentissa tai 14 §:n 1 momentissa säädetyn ilmoitusvelvollisuuden aiheuttaen huomattavaa vaaraa yleiselle järjestykselle ja turvallisuudelle,
- 2) järjestää yleisen kokouksen ajoradalla tai raitiotiellä vastoin 9 §:ssä säädettyä kieltoa,
- 3) järjestää yleisötilaisuuden vastoin poliisin 15 §:n nojalla antamaa kieltoa,
- 4) rikkoo olennaisesti poliisin 10, 16 tai 20 §:n nojalla antamia määräyksiä,
- 5) laiminlyö olennaisesti 17 §:ssä, 21 §:n 1 momentissa tai 22 §:ssä säädetyn järjestäjän tai puheenjohtajan velvollisuuden tai
- 6) rikkoo 23 §:n 1 momentissa säädetyn tai 3 momentin nojalla annetun kiellon,
on tuomittava, jollei teosta ole muualla laissa säädetty ankarampaa rangaistusta, *kokoontumisrikkomuksesta* sakkoon.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Lakialoite LA 85/2022 vp

Helsingissä 2.2.2023

Mari Rantanen ps
Jouni Kotiaho ps
Leena Meri ps
Juha Mäenpää ps
Ari Koponen ps
Jenna Simula ps
Rami Lehto ps
Jukka Mäkyne ps
Ritva Elomaa ps
Lulu Ranne ps
Jari Ronkainen ps
Petri Huru ps
Arja Juvonen ps
Jari Kinnunen kok
Kalle Jokinen kok